

Pvm 6/6 2011	Rakenteen tarkistus Pvm 16/6 2011	Muodollinen tarkistus Pvm 16/6 2011	Suunnitelman hyväksyntä Pvm 16/6 2011	Hyväksytty toisen asteen koulutuslautakunnan suomenkielisessä jaostossa Pvm 6/9 2011
Laatija Janne Kauranen	Koulutusalojohtaja Kaija Jyrkkänen	Kehittämispäällikkö Hillevi Kivelä	Koulutusalojohtaja Hannele Hiippala	Sihteeri Sirkku Salonen

VAASAN AMMATTIOPISTO

Opetussuunnitelma

2011

HOIVA- JA PALVELUALA

**MAAHANMUUTTAJIEN AMMATILLISEEN
PERUSKOULUTUKSEEN VALMISTAVA KOULUTUS**

Opetussuunnitelmaan liittyvät tiedot	Pvm, diaarinumero tai pykälä
OPH:n määräys	15.2.2008, 7 /011/2008
Hyväksytty koulutuslautakunnan jaostossa	6.9.2011, § 10
Astuu voimaan	1.8.2011
Milloin opintonsa aloittaneita koskee	1.8.2011
Korvaa opetussuunnitelman, joka on hyväksytty koulutuslautakunnan jaostossa	28.10.2008, § 11

SISÄLLYSLUETTELO

Sivu

KOULUTUKSEN TOTEUTTAMISSUUNNITELMA.....	2
KOULUTUKSEN KUVAUS JA TAVOITTEET.....	2
OPINTOJEN MUODOSTUMINEN.....	2
OPINTO-OHJAUS.....	3
TYÖSSÄOPPIMINEN.....	3
LUKUSUUNNITELMA.....	4
OPINNOT.....	5
KIELELLISET TAIDOT.....	5
Suomen kieli, 14 ov.....	5
Vieraat kielet ja toinen kotimainen kieli, 4 ov.....	8
Toinen kotimainen kieli ruotsi, 2 ov.....	9
Englannin kieli, 2 ov.....	9
Matemaattiset, tietotekniset ja luonnontieteelliset taidot, 5 ov.....	10
Matematiikka, 2 ov.....	14
Fysiikka ja kemia, 1 ov.....	14
Tietotekniikka, 2 ov.....	15
Yhteiskuntatietous ja kulttuurintuntemus, 7 ov.....	16
Yhteiskuntatietous ja kulttuurintuntemus, 4 ov.....	19
Terveystieto, 2 ov.....	19
Liikunta, 1 ov.....	20
Opiskelu- ja ammatinvalintataidot, 8 ov.....	21
Opinto-ohjaus, 3 ov.....	23
Tutustuminen työelämään, 5 ov.....	24
Valinnaiset opinnot, työelämätietous, 1 ov.....	25
Valinnaiset opinnot, matematiikka, 1 ov.....	26

LIITE   Kielitaidon tasojen kuvausasteikko

KOULUTUKSEN TOTEUTTAMISSUUNNITELMA

KOULUTUKSEN KUVAUS JA TAVOITTEET

Maahanmuuttajien ammatilliseen peruskoulutukseen valmistava koulutus on ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 630/1998, 3 §:n mukaan ammatillisen peruskoulutuksen yhteydessä järjestettävää, ei tutkintoon johtavaa koulutusta. Ammatillisesta koulutuksesta annetun asetuksen (A811/1998, 21 §) mukaan valmistavan koulutuksen tavoitteena on antaa opiskelijalle kielelliset ja muut tarvittavat valmiudet ammatillisiin opintoihin siirtymistä varten.

Päätavoite on, että opiskelija saa valmiudet opiskella ammatillisessa peruskoulutuksessa. Opiskelija oppii tuntemaan suomalaisen opiskelu- ja työkuulttuurin aiempaa paremmin, ja opiskelijalla on sellaiset tiedot ja taidot, että hän pystyy koulutuksen jälkeen seuraamaan opetusta ja suoriutumaan tutkintoon johtavasta ammatillisesta peruskoulutuksesta. Opiskelija osaa hakeutua aktiivisesti ammatillisiin opintoihin.

Opiskelija harjaantuu tieto- ja viestintätekniiikan käyttäjäksi sekä opiskelua että yhteiskunnassa toimimista varten, ja hän saa riittävät valmiudet jatko-opiskeluun ja työelämään. Valmistavassa koulutuksessa tavoitteisiin pyritään monipuolisten ja käytännön kokemuksia hyödyntävien opiskelumenetelmien avulla, jotka voidaan suunnitella kullekin opiskelijalle henkilökohtaisesti.

OPINTOJEN MUODOSTUMINEN

Maahanmuuttajien ammatilliseen peruskoulutukseen valmistavan koulutuksen opintojen laajuus on 40 opintoviikkoa (ov). Valmistava koulutus muodostuu seuraavista opinnoista:

Kielelliset taidot

Kielelliset taidot –opinnot sisältävät suomen kielen, englannin kielen sekä ruotsin kielen opinnot. Opintoja on yhteensä 18 ov.

Matemaattiset, tietotekniset ja luonnontieteelliset taidot

Matemaattiset, tietotekniset ja luonnontieteelliset taidot –opinnot sisältävät matematiikan, fysiikan ja kemian sekä tietotekniikan opinnot. Opintoja on yhteensä 5 ov.

Yhteiskuntatietous ja kulttuurintuntemus

Yhteiskuntatietous ja kulttuurintuntemus –opinnot sisältävät yhteiskuntatieteen ja kulttuurintuntemuksen, työelämäetietouden, terveystiedon, ravitsemuksen sekä liikunnan opinnot. Opintoja on yhteensä 7 ov.

Opiskelu- ja ammatinvalintataidot

Opiskelu- ja ammatinvalintataidot –opinnot sisältävät tutustumisen työelämään sekä opinto-ohjausta. Työelämään tutustuminen on laajuudeltaan 5 ov, joka sisältää työssäoppimiseen valmentautumista ja vähintään kahden alan ammatilliseen opiskeluun tutustumista. Opinto-ohjausta on 3 ov. Opintoja on yhteensä 8 ov.

Valinnaiset opinnot

Valinnaisia opintoja koulutuksessa on yhteensä 2 ov. Näistä työelämätietoutta on 1 ov ja matematiikkaa 1 ov. Myös muita valinnaisia opintoja voidaan sisällyttää opiskelijan henkilökohtaiseen opiskelusuunnitelmaan (HOPS).

OPINTO-OHJAUS

Opinto-ohjauksen tavoitteena on, että opiskelija saa riittävästi tietoa koulutuksestaan ennen sen aloitusta ja sen aikana. Opiskelijan tulee tietää koulutukseen sisältyvät opinnot ja niiden valinnan mahdollisuudet. Lisäksi tavoitteena on, että opiskelija osaa toimia oppilaitosyhteisössään, osaa kehittää opiskelu- ja vuorovaikutustaitojaan ja itsetuntemustaan sekä arvioida omaa toimintaansa ja tuotoksiaan. Hän osaa suunnitella opintonsa, laatia henkilökohtaisen opiskelusuunnitelmansa yhteistyössä opettajan kanssa ja ottaa vastuun opinnoistaan. Hän osaa seurata opintosuoritusten kertymistä ja hakea tukea opintojensa suunnitteluun.

Opiskelija osaa tehdä koulutusta ja elämänuraa koskevia valintoja ja ratkaisuja. Hän tunnistaa opiskeluunsa ja elämäntilanteisiinsa mahdollisesti liittyviä ongelmia ja osaa hakea niihin tukea. Hän osaa käyttää yhteiskunnan tarjoamia opiskelijahuollon palveluita ja muita ohjaus-, neuvonta- ja tietopalveluja. Tavoitteiden saavuttamista tukee koulutuksen järjestäjän velvoite tiedottaa alaikäisen opiskelijan huoltajille ammatillisesta koulutuksesta ja opiskelijan opintojen etenemisestä.

TYÖSSÄOPPIMINEN

Koulutus toteutetaan päiväopiskeluna. Koulutuksessa vuorottelevat teoria- ja työssäoppimisjaksot. Opiskelijoiden työssäoppimispaikat järjestetään yhteistyössä muiden oppilaitoksien, koulujen yms. sekä erilaisten vaasalaisten tai lähialueen elinkeinoelämää edustavien yritysten kanssa.

LUKUSUUNNITELMA

Opintojen alkaessa opiskelijalle laaditaan henkilökohtainen opiskelusuunnitelma, joka tehdään lukusuunnitelman perusteella. Lukusuunnitelmassa näkyy opintoihin kuuluvat osat sekä niihin liittyvät opintojaksot. Lisäksi opinnoista näkyy, ovatko ne pakollisia (p) vai valinnaisia (v) opintoja sekä opinnot suoritetaan. Opintoja on selostettu myös kohdassa Opintojen muodostuminen.

MAAHANMUUTTAJIEN AMMATILLISEEN PERUSKOULUTUKSEEN VALMISTAVA KOULUTUS

Opintojen osa Koodi	Opintojakso Koodi	Opintojen osa / opintojakson nimi	pak (p)/ val (v)	Lukuvuosi			Yhteensä 40 ov
				1 ov	2 ov	3 ov	
		KIELELLISET TAIDOT					18
SMAV01	SMAV01A	Suomen kieli Suomi toisena kielenä	p	14			
SMAV02	SMAV02A	Vieraat kielet ja toinen kotimainen kieli Toinen kotimainen kieli, ruotsi	p	2			
SMAV03	SMAV03A	Englannin kieli Englannin kieli	P	2			
	SMAV03B	Suomi toisena kielenä 2 – 4 ov					
SMAV04		MATEMAATTISET, TIETOTEKNISET JA LUONNONTIETEELLISET TAIDOT					5
	SMAV04A	Matemaattiset taidot Matematiikka	p	2			
	SMAV04B	Luonnontieteelliset taidot Fysiikka ja kemia	p	1			
	SMAV04C	Tietotekniset taidot Tietotekniikka	p	2			
SMAV05		YHTEISKUNTATIIETOUS JA KULTTUURINTUNTEMUS					7
	SMAV05A	Yhteiskuntatietous ja kulttuurintuntemus	p	4			
	SMAV05B	Terveystieto	p	2			
	SMAV05C	Liikunta	p	1			
SMAV06		OPISKELU- JA AMMATINVALINTATAIDOT					8
	SMAV06A	Suomalainen koulutusjärjestelmä, ammatinvalinta ja opiskelutaidot Opinto-ohjaus	p	3			
	SMA0V6B	Työssäoppimiseen valmentautuminen Tutustuminen työelämään	p	5			
SMAV07	SMAV07A	VALINNAISET OPINNOT Työelämätietous	p	1			2
SMAV12	SMAV012A	Matematiikka	p	1			
SMAV13	SMA013A	Oma äidinkieli 1 – 2 ov					

OPINNOT

Lukusuunnitelmassa näkyvät opinnot ja niiden opetusjärjestelyt kuvataan seuraavassa tarkemmin. Opintojen yhteyteen on kirjattu opintojen tavoitteet, arvioinnin kohteet ja arviointikriteerit sekä suunnitelma opintojen arvioinnista ja osaamisen arviointimenetelmistä. Suunnitelmissa on myös ohjeelliset toteutustavat oppimateriaaleista, opetusmenetelmistä sekä oppimisympäristöistä.

KIELELLISET TAIDOT

Suomen kieli, 14 ov

Osaamisen arvioinnin toteutus		Opetusjärjestelyt	
Opintojen osan arviointi	Muu arviointi	Opintojaksojen nimi ja laajuus (ov)	Ohjeellisia toteutustapoja
Opintojen osa arvioidaan suoritettu (S) -merkinnällä käyttäen koulutuksen perusteissa määriteltyjä arvioinnin kohteita ja arviointikriteereitä. Todistukseen merkitään opiskelijan saavuttama kielitaidon taso eurooppalaisen viitekehyksen tasolla (liite). Arviointimenetelmät - Opettajan ilmoittamat kirjalliset ja/tai suulliset suoritukset	-	- Suomi toisena kielenä, 14 ov	Oppimateriaalit - kirjallinen - visuaalinen - auditiivinen - audiovisuaalinen Opetusmenetelmät - esittävät opetusmenetelmät - opiskelijakeskeiset opetusmenetelmät - itsenäiset harjoitukset - yhteistoiminnalliset menetelmät - yhteisölliset menetelmät - havainnollistavat menetelmät
Opintojen osan arvioinnista päättää opettaja tai opettajat yhdessä.			Oppimisympäristöt - luokkaympäristö - ATK-luokka - reaali maailma - kirjasto - tietoverkko

Yleistavoitteet

Yleistavoitteena on, että opiskelijalla on edellytykset osallistua suomenkieliseen opetukseen ja tutustua työelämässä ja ammatillisissa opinnoissa tarvittaviin ilmaisutapoihin ja keskeiseen sanastoon. Hän toimii melko itsenäisesti ja hoitaa asioitaan suomen kielellä koulutuksen yhteydessä, työelämään hakeutuessa sekä erilaisissa asiointitilanteissa. Opiskelijan suulliset ja kirjalliset taidot syntyvät rakenteiden ja sanaston hallinnan avulla. Opiskelija etenee suomen kielen opinnoissa lähtötasonsa mukaan.

Opintojen tavoitteiden määrittelyssä on käytetty *Kielitaidon tasojen kuvausasteikkoa* (liite).

Kuullun ymmärtäminen

Tavoitteet

Opiskelija

- kykenee seuraamaan yleisiä aiheita sisältäviä luentoja, esitelmiä sekä palvelu- ja asiointitilanteita
- ymmärtää puheen pääkohdat ja tärkeimmät yksityiskohdat muodollisesta ja epämuodollisesta keskustelusta sekä muusta viestinnästä
- osaa tiivistää ja ilmaista kuulemastaan avainkohdat
- ymmärtää yleiskieltä ja itselleen tuttua puhekieltä
- ymmärtää arki- ja työelämässä sekä asiointitilanteissa käytettäviä idiomeja ja fraaseja sekä opiskeluun liittyviä käsitteitä
- pystyy osallistumaan keskusteluun, tekemään muistiinpanoja ja osallistumaan ryhmätyöskentelyyn sekä kuuntelemaan
- ottaa vastaan ohjeita ja tehtävänantoja
- erottaa puhutun kielen yksilöllisen, tilanteisen ja alueellisen vaihtelun sekä ymmärtää nonverbaalia viestintää
- kykenee seuraamaan uutisia, ajankohtaisohjelmia ja muitakin ohjelmia median välityksellä.

Puhuminen

Tavoitteet

Opiskelija

- osaa kertoa tavallisista, konkreettisista aiheista kuvaillen, eritellen ja vertaillen
- osaa viestiä tavallisissa tilanteissa, kertoa ammatin ja opiskeluun liittyviä asioita sekä tehdä kysymyksiä ja lisäkysymyksiä
- osaa käyttää kohtalaisen laajaa sanastoa ja tavallisia idiomeja
- käyttää myös monenlaisia rakenteita ja mutkikkaitakin lauseita
- osaa viestiä käytännönläheisissä ja omaan elämään liittyvissä tilanteissa (esittäytyminen, asiakeskustelu, asioimistilanteet, puhelinkeskustelu)
- osaa ääntää suomen kieltä ymmärrettävästi ja käyttää oikeaa intonaatiota ja painoa
- tekee keskustelussa tarkentavia kysymyksiä, esittää eriäviä ja yhteneviä mielipiteitä ja perusteluja

- tuntee kohteliaisuussäännöt ja ottaa huomioon toisten mielipiteet
- osaa jaksottaa puheensa oikein
- hallitsee ammattiviestinnän perusteet
- osaa antaa ohjeita ja neuvoja sekä raportoida ja pitää suullisia esitelmiä
- tuntee suomen kielen ja oman äidinkielen kulttuuriset käyttöerot ja puheen tilannekohtaisen vaihtelun
- osaa kommunikoida työ- ja opiskelupaikkahaastattelussa.

Luetun ymmärtäminen

Tavoitteet

Opiskelija

- pystyy lukemaan muutaman kappaleen pituisia tekstejä eri aiheista
- osaa etsiä ja yhdistellä tietoja useammasta muutaman sivun pituisesta tekstistä suorittaakseen annetun tehtävän
- saavuttaa sellaiset tiedonhallinnan ja sanaston kartuttamisen taidot, että hän kykenee melko itsenäisesti omaksumaan jonkin ammatti- tai erityisalan oppimateriaalia
- tunnistaa eri tekstilajeja ja eri tekstien rekisterieroja sekä jonkin ammattialan tekstejä, tietotekstejä ja kaunokirjallisia tekstejä
- pystyy analysoimaan työpaikkailmoituksia
- omaa riittävän medialukutaidon ymmärtääkseen esimerkiksi uutisia, mainoksia ja Internet-tekstejä sekä symboleja ja kuvia
- hankkii tietoja Internetistä ja kirjastosta ja käyttää keskeisiä opiskelutaitoja.

Kirjoittaminen

Tavoitteet

Opiskelija

- osaa kirjoittaa henkilökohtaiseen elämään liittyviä tekstejä sekä asiatekstejä
- osaa täyttää lomakkeita
- kirjoittaa muutaman kappaleen pituisen jäsenytyneen tekstin, esimerkiksi yhteenvedon
- osaa esittää tukitietoa pääajatuksille ja ottaa lukijan huomioon
- hallitsee melko monenlaiseseen kirjoittamiseen tarvittavaa sanastoa ja lauserakenteita
- osaa ilmaista rinnasteisuutta ja alisteisuutta
- käyttää hyväkseen tekstinkäsittelyohjelmaa, tekstinkäsittelyä ja vakioasettelua
- osaa hakea ja valikoida tietoa eri lähteistä, referoida ja jäsenellä tekstejä, käyttää sanakirjaa ja tehdä muistiinpanoja.

Keskeiset sisällöt

- toiminnallisen suomen kielen taidon kehittyminen
- hyvä suullinen viestintätaito
- erilaisten tekstityyppien tunnistaminen
- tekstin ydinasioiden ymmärtäminen
- ymmärrettävän tekstin tuottaminen

Oppimisen arviointi

Opiskelijalle annetaan jatkuvaa palautetta kirjallisesti ja/tai suullisesti oppimisen etenemisestä.

Opiskelijan itsearviointitaitoja kehitetään tutustuttamalla opiskelija henkilökohtaiseen arviointiin sekä vertaisarviointiin.

Vieraat kielet ja toinen kotimainen kieli, 4 ov

Osaamisen arvioinnin toteutus		Opetusjärjestelyt	
Opintojen osan arviointi	Muu arviointi	Opintojaksojen nimi ja laajuus (ov)	Ohjeellisia toteutustapoja
Vieraat kielet opintoihin sisältyvät englannin ja ruotsin kieli arvioidaan kummatkin erikseen suoritettu (S) -merkinnällä käyttäen koulutuksen perusteissa määriteltyjä arvioinnin kohteita ja arviointikriteereitä. Suoritus katsotaan hyväksytyksi, kun vieraan kielen kielitaito on eurooppalaisen viitekehyksen tasolla A1.3 (liite).	-	- Toinen kotimainen kieli ruotsi, 2 ov - Englannin kieli, 2 ov - Ruotsin ja englannin kieli voidaan HOPSin mukaan korvata suomi toisena kielenä 2 – 4 ov	Oppimateriaalit - kirjallinen - visuaalinen - auditiivinen - audiovisuaalinen Opetusmenetelmät - esittävät opetusmenetelmät - opiskelijakeskeiset opetusmenetelmät - itsenäiset harjoitukset - yhteistoiminnalliset menetelmät - yhteisölliset menetelmät - havainnollistavat menetelmät
Arviointimenetelmät - Opettajan ilmoittamat kirjalliset ja/tai suulliset suoritukset			
Opintojen osan arvioinnista päättää opettaja tai opettajat yhdessä.			Oppimisympäristöt - luokkaympäristö - ATK-luokka - reaaliaailma - kirjasto - tietoverkko

Tavoitteet

Opiskelija

- tuntee jonkin ammatillisissa oppilaitoksissa yleisesti opiskeltavan vieraan tai toisen kotimaisen kielen perusteita, niin että hän voi osallistua ammatilliseen peruskoulutukseen kuuluvien vieraiden kielten opintoihin myöhemmin tutkintoon johtavassa koulutuksessa
- ymmärtää monipuolisen kielitaidon tärkeyden työelämässä ja haluaa kehittää kielitaitoaan kirjallisesti ja suullisesti

- tuntee jonkin Suomessa ammatillisissa oppilaitoksissa yleisesti opiskeltavan kielen kirjalliset ja suulliset perusteet.

Vieraan kielen ja toisen kotimaisen kielen taidot tukevat myös suomen kielen opintoja sekä tarjoavat mahdollisuuden vertailla kulttuuristen ilmiöiden heijastumista kielissä.

Keskeiset sisällöt

- Jonkin Suomessa ammatillisissa oppilaitoksissa yleisesti opiskeltavan kielen kirjallisten ja suullisten perusteiden tunteminen.

Toinen kotimainen kieli ruotsi, 2 ov

Tavoitteet

Opiskelija

- tuntee toisen kotimaisen kielen perusteita, niin että hän voi osallistua ammatilliseen peruskoulutukseen kuuluvan ruotsin kielen opintoihin myöhemmin tutkintoon johtavassa koulutuksessa
- ymmärtää monipuolisen kielitaidon tärkeyden työelämässä ja haluaa kehittää kielitaitoaan kirjallisesti ja suullisesti
- tuntee kielen kirjalliset ja suulliset perusteet.

Keskeiset sisällöt

- Ruotsin kielen kirjallisten ja suullisten perusteiden tunteminen.

Oppimisen arviointi

Opiskelijalle annetaan jatkuvaa palautetta kirjallisesti ja/tai suullisesti oppimisen etenemisestä.

Opiskelijan itsearviointitaitoja kehitetään tutustuttamalla opiskelija henkilökohtaiseen arviointiin sekä vertaisarviointiin. Opintojakso arvioidaan suoritettu (S) –merkinnällä.

Englannin kieli, 2 ov

Tavoitteet

Opiskelija

- tuntee englannin kielen perusteita, niin että hän voi osallistua ammatilliseen peruskoulutukseen kuuluvan englannin kielen opintoihin myöhemmin tutkintoon johtavassa koulutuksessa
- ymmärtää monipuolisen kielitaidon tärkeyden työelämässä ja haluaa kehittää kielitaitoaan kirjallisesti ja suullisesti
- tuntee englannin kielen kirjalliset ja suulliset perusteet.

Keskeiset sisällöt

- Englannin kielen kirjallisten ja suullisten perusteiden tunteminen.

Oppimisen arviointi

Opiskelijalle annetaan jatkuvaa palautetta kirjallisesti ja/tai suullisesti oppimisen etenemisestä. Opiskelijan itsearviointitaitoja kehitetään tutustuttamalla opiskelija henkilökohtaiseen arviointiin sekä vertaisarviointiin. Opintojakso arvioidaan suoritettu (S) –merkinnällä.

Matemaattiset, tietotekniset ja luonnontieteelliset taidot, 5 ov

Osaamisen arvioinnin toteutus		Opetusjärjestelyt	
Opintojen osan arviointi	Muu arviointi	Opintojaksojen nimi ja laajuus (ov)	Ohjeellisia toteutustapoja
Opintojen osat arvioidaan asteikolla 1 - 3 käyttäen opintojen matemaattiset, tietotekniset ja luonnontieteelliset taidot perusteissa määritellyjä arvioinnin kohteita ja arviointikriteereitä.	-	<ul style="list-style-type: none"> - Matematiikka, 2 ov - Fysiikka ja kemia, 1 ov - Tietotekniikka, 2 ov 	<p>Oppimateriaalit</p> <ul style="list-style-type: none"> - kirjallinen - visuaalinen - auditiivinen - audiovisuaalinen <p>Opetusmenetelmät</p> <ul style="list-style-type: none"> - esittävät opetusmenetelmät - opiskelijakeskeiset opetusmenetelmät - itsenäiset harjoitukset - yhteistoiminnalliset menetelmät - yhteisölliset menetelmät - havainnollistavat menetelmät <p>Oppimisympäristöt</p> <ul style="list-style-type: none"> - luokkaympäristö - ATK-luokka - reaali maailma - kirjasto - tietoverkko
Opintojen osan arvioinnista päättää opettaja tai opettajat yhdessä.			

Tavoitteet

Opiskelijalla on ammatillisessa peruskoulutuksessa opiskelua varten tarvittavat matematiikan, fysiikan, kemian sekä luonnontieteen perustiedot, ja hän hallitsee alan käsitteet ja sanastot.

Opiskelija

- osaa käyttää laskutoimituksia tehtävien ratkaisemisessa
- osaa käyttää matemaattisia ajattelutapoja (loogista ja avaruudellista ajattelua) ja esittämismuotoja (kaavoja, malleja, kuvioita) ja tulkita niitä
- osaa käyttää matemaattisia apuvälineitä, taulukoita ja laskimia työssään.
- hallitsee tietokoneen käytön niin, että se hyödyntää kaikkia opintoja
- saa valmiuksia tietoteknisen osaamisen lisäämiseen
- käyttää tietokoneella tekstinkäsittelyä, Internetiä ja sähköpostia.
- osaa käyttää luonnonilmiöiden selittämisessä hyödynnettävää tietoa ja menetelmiä
- ymmärtää, mihin kysymyksiin matemaattisia ja luonnontieteellisiä taitoja voidaan käyttää
- tuntee toimintaperiaatteita keskeisiltä fysiikan alueilta
- ymmärtää, että fysiikka ja kemia ovat perustana muille luonnontieteille ja tekniikalle.

Keskeiset sisällöt

- keskeisen sanaston hallinta
- peruslaskutoimitusten käyttäminen
- mittayksiköiden ja suureiden käyttö
- taulukoiden, piirrosten ja kuvaajien hyödyntäminen
- apuvälineiden käyttö
- tietotekniikan käyttö: tekstinkäsittely, Internet, sähköposti, tiedonhaku
- mittayksiköiden ja suureiden käyttö
- fysiikan toimintaperiaatteiden tunteminen
- kemian käsitteiden tunteminen
- luonnontieteen perusteet
- luonnon tuntemus
- ihmiskehon toiminnan tunteminen
- kestävä kehityksen ymmärtäminen

Arviointi

Matemaattinen, tietotekninen ja luonnontieteellinen osaaminen arvioidaan voimassa olevan asetuksen mukaisella arviointiasteikolla. Seuraavissa taulukoissa on kuvattu opiskelijan osaaminen asteikolla tyydyttävä–hyvä–kiitettävä. Keskeiset sisällöt on myös ilmaistu arvioinnin kohteissa.

Arviointi	Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3
Arvioinnin kohteet	Opiskelija	Opiskelija	Opiskelija
Matematiikka Keskeisen sanaston hallinta	- tuntee matematiikan ja luonnontieteellisten opintojen keskeisen sanaston suomeksi (tai ruotsiksi)	- käyttää matematiikan keskeistä sanastoa suomen (tai ruotsin) kielellä	- hallitsee matematiikan keskeisen sanaston suomen (tai ruotsin) kielellä joustavasti ja soveltaa sitä erilaisiin tehtäviin
Peruslaskutoimitusten käyttäminen	- ratkaisee peruslaskutoimituksia saatuaan ohjausta	- osaa ratkaista ensimmäisen asteen yhtälön - arvioi laskutehtävien tulosten järkevyyttä	- soveltaa peruslaskutoimituksia erilaisiin tehtäviin
Mittayksiköiden ja suureiden käyttö	- tuntee keskeisimpiä mittayksiköitä ja matemaattisia suureita - osaa soveltaa prosenttilaskentaa muutamissa tehtävätyypeissä	- osaa ratkaista tehtäviä, joissa tarvitaan neliöjuurta	- käyttää keskeisiä mittayksiköitä ja matemaattisia suureita - soveltaa prosenttilaskentaa
Taulukoiden, piirrosten ja kuvaajien hyödyntäminen	- ymmärtää selkeitä taulukoita, piirroksia ja kuvaajia	- tunnistaa eri geometriset muodot ja tuntee niiden ominaisuudet	- osaa pääpiirteittäin tulkita taulukoita, piirroksia ja kuvaajia
Apuvälineiden käyttö	- osaa ohjattuna käyttää laskinta - käyttää harppia ja viivoitinta geometristen laskutoimitusten tekemiseen	- suorittaa mittauksia ja niihin liittyviä laskelmia - käyttää luokitteluja matemaattisten ongelmien ratkaisussa - lukee erilaisia taulukoita ja diagrammeja	- pystyy esittämään perustellun ratkaisun sanallisesti esitettyyn ongelmaan joko päättelämällä tai yhtälöitä hyödyntämällä - käyttää laskinta ja pystyy arvioimaan tuloksen järkevyyden

Arviointi	Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3
Arvioinnin kohteet	Opiskelija	Opiskelija	Opiskelija
Fysiikan toimintaperiaatteiden tunteminen	- tunnistaa jonkin arkikokemuksen fysikaalisen tai kemiallisen perustan	- tietää länsimaisen aikakäsityksen perusteet -	- soveltaa fysiikan toimintaperiaatteita: mekaniikka, lämpö, sähkö, valo, ääni ja säteily
Kemian käsitteiden tunteminen	- tietää periaatteet kemiallisista merkinnöistä	- käyttää ohjatusti ilmiöiden selittämisessä keskeisiä fysiikan ja kemian toimintaperiaatteita	- osaa tehdä yksinkertaisen luonnontieteellisen kokeen - osaa ottaa työskentelyssään huomioon arkielämässä tarvittavista kemiallisista yhdisteistä johtuvat ominaisuudet
Tietotekniikan käyttö - tekstinkäsittely - Internet - sähköposti - tiedonhaku	- käyttää tietokonetta opiskelun apuvälineenä ja ymmärtää tietotekniikan peruskäsitteet	- osaa käyttöjärjestelmän perustoiminnot ja pystyy käyttämään oheislaitteita	- käyttää tietotekniikkaa joustavasti erilaisiin tarkoituksiin - hyödyntää tietotekniikkaa mm. fysiikan ja kemian tehtävien selvittämisessä ja asioihin perehtymisessä
Luonnontieteen perusteet Luonnon tuntemus	- tuntee suomalaisen luonnon keskeiset piirteet ja vuodenaikojen vaihtelun	- osaa selittää vuodenaikojen vaihtelun syyn ja merkityksen ihmisen toiminnalle	- hahmottaa ihmisen aseman biologisessa järjestelmässä
Ihmiskehon toiminnan tunteminen	- käyttää opastettuna biologian peruskäsitteitä	- tuntee ihmiskehon rakenteen ja toiminnan pääpiirteet	- osaa biologian peruskäsitteet ja osaa selittää ihmiskehon rakennetta ja toimintaa
Kestävän kehityksen ymmärtäminen	- tietää, mikä merkitys on ekologisesti kestävällä kehityk-	- ymmärtää ekosysteemin toiminnan	- ottaa huomioon kestävä kehityksen ja ympäristön-

Arviointi	Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3
Arvioinnin kohteet	Opiskelija	Opiskelija	Opiskelija
	sellä.	periaatteita.	suojelun asettamat vaatimukset ja etsii ekologisesti kestäviä ratkaisuja.

Matematiikka, 2 ov

Tavoitteet

Opiskelija

- osaa käyttää laskutoimituksia tehtävien ratkaisemisessa
- osaa käyttää matemaattisia ajattelutapoja (loogista ja avaruudellista ajattelua) ja esittämismuotoja (kaavoja, malleja, kuvioita) ja tulkita niitä
- osaa käyttää matemaattisia apuvälineitä, taulukoita ja laskimia työssään.

Keskeiset sisällöt

- keskeisen sanaston hallinta
- peruslaskutoimitusten käyttäminen
- mittayksiköiden ja suureiden käyttö
- taulukoiden, piirrosten ja kuvaajien hyödyntäminen
- apuvälineiden käyttö

Oppimisen arviointi

Opiskelijalle annetaan jatkuvaa palautetta kirjallisesti ja/tai suullisesti oppimisen etenemisestä.

Opiskelijan itsearviointitaitoja kehitetään tutustuttamalla opiskelija henkilökohtaiseen arviointiin sekä vertaisarviointiin. Opintojakso arvioidaan asteikolla 1 – 3.

Fysiikka ja kemia, 1 ov

Tavoitteet

Opiskelija

- osaa käyttää luonnonilmiöiden selittämisessä hyödynnettävää tietoa ja menetelmiä
- ymmärtää, mihin kysymyksiin matemaattisia ja luonnontieteellisiä taitoja voidaan käyttää
- tuntee toimintaperiaatteita keskeisiltä fysiikan alueilta
- ymmärtää, että fysiikka ja kemia ovat perustana muille luonnontieteille ja tekniikalle.

Keskeiset sisällöt

- fysiikan toimintaperiaatteiden tunteminen
- kemian käsitteiden tunteminen
- luonnontieteen perusteet
- luonnon tuntemus
- ihmiskehon toiminnan tunteminen
- kestävän kehityksen ymmärtäminen

Oppimisen arviointi

Opiskelijalle annetaan jatkuvaa palautetta kirjallisesti ja/tai suullisesti oppimisen etenemisestä.

Opiskelijan itsearviointitaitoja kehitetään tutustuttamalla opiskelija henkilökohtaiseen arviointiin sekä vertaisarviointiin. Opintojakso arvioidaan asteikolla 1 – 3.

Tietotekniikka, 2 ov

Tavoitteet

Opiskelija

- hallitsee tietokoneen käytön niin, että se hyödyntää kaikkia opintoja
- saa valmiuksia tietoteknisen osaamisen lisäämiseen
- käyttää tietokoneella tekstinkäsittelyä, Internetiä ja sähköpostia.

Keskeiset sisällöt

- tietotekniikan käyttö: tekstinkäsittely, Internet, sähköposti, tiedonhaku
- peruslaskutoimitusten käyttäminen
- mittayksiköiden ja suureiden käyttö
- taulukoiden, piirrosten ja kuvaajien hyödyntäminen
- apuvälineiden käyttö

Oppimisen arviointi

Opiskelijalle annetaan jatkuvaa palautetta kirjallisesti ja/tai suullisesti oppimisen etenemisestä.

Opiskelijan itsearviointitaitoja kehitetään tutustuttamalla opiskelija henkilökohtaiseen arviointiin sekä vertaisarviointiin. Opintojakso arvioidaan asteikolla 1 – 3.

Yhteiskuntatietous ja kulttuurintuntemus, 7 ov

Osaamisen arvioinnin toteutus		Opetusjärjestelyt	
Opintojen osan arviointi	Muu arviointi	Opintojaksojen nimi ja laajuus (ov)	Ohjeellisia toteutustapoja
Opintojen osat arvioidaan asteikolla 1 – 3 käyttäen yhteiskuntatietous ja kulttuurintuntemus -opintojen perusteissa määriteltyjä arvioinnin kohteita ja arviointikriteereitä.	-	- Yhteiskuntatietous ja kulttuurintuntemus, 4 ov - Terveystieto 2 ov - Liikunta 1 ov	Oppimateriaalit - kirjallinen - visuaalinen - auditiivinen - audiovisuaalinen Opetusmenetelmät - esittävät opetusmenetelmät - opiskelijakeskeiset opetusmenetelmät - itsenäiset harjoitukset - yhteistoiminnalliset menetelmät - yhteisölliset menetelmät - havainnollistavat menetelmät Oppimisympäristöt - luokkaympäristö - ATK-luokka - reaali maailma - kirjasto - tutustumiskäynnit - liikuntaympäristöt - tietoverkko
Arviointimenetelmät - Opettajan ilmoittamat kirjalliset ja/tai suulliset suoritukset			
Opintojen osan arvioinnista päättää opettaja tai opettajat yhdessä.			

Tavoitteet

Opiskelija

- ymmärtää suomalaisia toimintatapoja ja arvoperusteita
- ottaa vastuuta omaa elämäänsä koskevista ratkaisuista ja vaikuttaa aktiivisesti omaan elämäntilanteeseensa ja tulevaisuuteensa
- tutustuu Suomen yhteiskunnalliseen järjestelmään ja tuntee oikeutensa sekä velvollisuutensa aktiivisena kansalaisena
- ymmärtää lainsäädännön merkitystä ja sen vaikutusta yhteiskunnan toimintaan
- hahmottaa Suomen maantieteellisen aseman
- arvostaa omaa identiteettiään kulttuurien yhtymäkohdassa ja käyttää monikulttuurisuutta voimavarana
- toimii yhdenvertaisuuden periaatteiden mukaisesti.

Keskeiset sisällöt

- suomalainen palvelujärjestelmä ja yhteiskunnan perusrakenteet
- elinkeinoelämä: yksityinen ja julkinen sektori
- Suomen lähihistoria ja historian käännekohtat
- Suomen maantieteellinen sijainti ja asema, EU
- suomalaiset arvot ja normit
- kansalliset perinteet ja juhlapäivät
- omaan ja suomalaiseen kulttuuriin liittyvät tavat ja niiden yhteensovittaminen, yhdenvertaisuus
- suomalaiset arvot ja normit
- terveys ja hyvinvointi
- ravinnon ja liikunnan merkitys

Arviointi

Yhteiskuntatietous ja kulttuurintuntemus arvioidaan voimassa olevan asetuksen mukaisella arviointiasteikolla. Seuraavassa taulukossa kuvataan opiskelijan osaaminen tyydyttävän, hyvän ja kiitettävän suorituksen tasolla. Keskeiset sisällöt on myös ilmaistu arvioinnin kohteissa.

Arviointi	Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3
Arvioinnin kohteet	Opiskelija	Opiskelija	Opiskelija
Yhteiskuntatieto Suomalainen palvelujärjestelmä ja yhteiskunnan perusrakenteet	<ul style="list-style-type: none"> - tietää Suomen yhteiskunnallisen järjestelmän pääpiirteet - tutustuu yksilön asemaan, oikeuksiin ja velvollisuuksiin yhteiskunnassa 	<ul style="list-style-type: none"> - tietää Suomessa pysyvästi asuvaa henkilöä koskevat keskeiset oikeudet ja velvollisuudet - tuntee suomalaisen tasa-arvokäsityksen - toimii yhteiskunnan sääntöjen mukaisesti 	<ul style="list-style-type: none"> - osaa käyttää yhteiskunnan peruspalveluita, mm. sosiaali- ja terveydenhuollon järjestelmää, ja ymmärtää yhteiskunnan toimintaa - toimii vastuullisesti toiset huomioon ottaen ja noudattaa tehtyjä sopimuksia
Elinkeinoelämä: yksityinen ja julkinen sektori	<ul style="list-style-type: none"> - tietää Suomen elinkeinoelämän toimialoja ja tutustuu työntekijän rooliin työmarkkinoilla 	<ul style="list-style-type: none"> - ymmärtää oikeutensa ja velvollisuutensa taloudellisena toimijana - suunnittelee omia taloudellisia asioitaan - tuntee suomalaisen elinkeinoelämän keskeisimpiä toimialoja, tuotantoa ja palveluja sekä niiden merkitystä työllisyy- 	<ul style="list-style-type: none"> - tuntee työmarkkinoita sääteleviä taloudellisia tekijöitä ja niiden keskinäisiä riippuvuuksia - tiedostaa yrittäjyyden yhdeksi uravaihtoehdoksi ja ymmärtää yrittäjyyden merkityksen yhteiskunnassa

Arviointi	Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3
Arvioinnin kohteet	Opiskelija	Opiskelija	Opiskelija
		delle	
<p>Historia ja maantiede</p> <p>Suomen lähihistoria ja historian käännekohtat, Suomen maantieteellinen sijainti ja asema, EU</p>	<ul style="list-style-type: none"> - tietää yleispiirteittäin Suomen lähihistorian pääkohdat ja Suomen ja lähialueiden maantieteen 	<ul style="list-style-type: none"> - tietää Suomen historian keskeisimmät tapahtumat ja merkittävät käännekohtat - tuntee Suomen ja lähialueiden maantieteen 	<ul style="list-style-type: none"> - käyttää toiminnassaan tietoja Suomen itsenäisyyden ajan historiasta ja keskeisten suomalaisten organisaatioiden perustasta - ymmärtää Suomen lähihistorian merkityksen nykyiselle hyvinvointi-Suomelle - tietää Suomen aseman Euroopan unionissa
<p>Terveys ja hyvinvointi</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ymmärtää ravinnon, liikunnan ja terveellisten elämäntapojen merkityksen ihmisen terveydelle ja työkyvylle 	<ul style="list-style-type: none"> - valitsee työturvalliset tavat toimia eri opiskelu- ja työtehtävissä 	<ul style="list-style-type: none"> - käyttää ergonomisesti oikeita työskentelytapoja sekä ylläpitää ja edistää omaa terveyttään
<p>Kulttuurintuntemus</p> <p>Suomalaiset arvot ja normit</p> <ul style="list-style-type: none"> - kansalliset perinteet ja juhlapäivät - omaan ja suomalaiseen kulttuuriin liittyvät tavat ja niiden yhteensovittaminen, yhdenvertaisuus 	<ul style="list-style-type: none"> - hyväksyy erilaisuuden yksilöiden ja ryhmien välillä - pohtii oman ja suomalaisen kulttuurin eroja ja käsittelee niitä rakentavalla tavalla. 	<ul style="list-style-type: none"> - toimii luontevasti vuorovaikutuksessa erilaisista kulttuureista tulevien ihmisten kanssa - punnitsee erilaisia näkökulmia ja perustelee omia kantojaan. 	<ul style="list-style-type: none"> - vertailee suomalaisen ja oman kulttuuriyhteisönsä arvoja, normeja ja asenteita - käsittelee mahdollisia kulttuurien ja uskontojen eroja rakentavalla tavalla.

Yhteiskuntatietous ja kulttuurituntemus, 4 ov

Tavoitteet

Opiskelija

- ymmärtää suomalaisia toimintatapoja ja arvoperusteita
- ottaa vastuuta omaa elämäänsä koskevista ratkaisuista ja vaikuttaa aktiivisesti omaan elämäntilanteeseensa ja tulevaisuuteensa
- tutustuu Suomen yhteiskunnalliseen järjestelmään ja tuntee oikeutensa sekä velvollisuutensa aktiivisena kansalaisena
- ymmärtää lainsäädännön merkitystä ja sen vaikutusta yhteiskunnan toimintaan
- hahmottaa Suomen maantieteellisen aseman
- arvostaa omaa identiteettiään kulttuurien yhtymäkohdassa ja käyttää monikulttuurisuutta voimavarana
- toimii yhdenvertaisuuden periaatteiden mukaisesti.

Keskeiset sisällöt

- suomalainen palvelujärjestelmä ja yhteiskunnan perusrakenteet
- elinkeinoelämä: yksityinen ja julkinen sektori
- Suomen lähihistoria ja historian käännekohtat
- Suomen maantieteellinen sijainti ja asema, EU

Oppimisen arviointi

Opiskelijalle annetaan jatkuvaa palautetta kirjallisesti ja/tai suullisesti oppimisen etenemisestä. Opiskelijan itsearviointitaitoja kehitetään tutustuttamalla opiskelija henkilökohtaiseen arviointiin sekä vertaisarviointiin. Opintojakso arvioidaan asteikolla 1 – 3.

Terveystieto, 2 ov

Tavoitteet

Opiskelija

- ymmärtää suomalaisia toimintatapoja ja arvoperusteita
- ottaa vastuuta omaa elämäänsä koskevista ratkaisuista ja vaikuttaa aktiivisesti omaan elämäntilanteeseensa ja tulevaisuuteensa
- toimii yhdenvertaisuuden periaatteiden mukaisesti.

Keskeiset sisällöt

- terveys ja hyvinvointi
- ravinnon ja liikunnan merkitys

Oppimisen arviointi

Opiskelijalle annetaan jatkuvaa palautetta kirjallisesti ja/tai suullisesti oppimisen etenemisestä. Opiskelijan itsearviointitaitoja kehitetään tutustuttamalla opiskelija henkilökohtaiseen arviointiin sekä vertaisarviointiin. Opintojakso arvioidaan suoritettu (S) –merkinnällä.

Liikunta, 1 ov

Tavoitteet

Opiskelija

- ymmärtää suomalaisia toimintatapoja ja arvoperusteita
- ottaa vastuuta omaa elämäänsä koskevista ratkaisuista ja vaikuttaa aktiivisesti omaan elämäntilanteeseensa ja tulevaisuuteensa
- toimii yhdenvertaisuuden periaatteiden mukaisesti.

Keskeiset sisällöt

- terveys ja hyvinvointi
- ravinnon ja liikunnan merkitys

Oppimisen arviointi

Opiskelijalle annetaan jatkuvaa palautetta kirjallisesti ja/tai suullisesti oppimisen etenemisestä. Opiskelijan itsearviointitaitoja kehitetään tutustuttamalla opiskelija henkilökohtaiseen arviointiin sekä vertaisarviointiin. Opintojakso arvioidaan suoritettu (S) –merkinnällä.

Opiskelu- ja ammatinvalintataidot, 8 ov

Osaamisen arvioinnin toteutus		Opetusjärjestelyt	
Opintojen osan arviointi	Muu arviointi	Opintojaksojen nimi ja laajuus (ov)	Ohjeellisia toteutustapoja
Opintojen osat arvioidaan suoritettu (S) –merkinällä käyttäen opiskelu- ja ammatinvalintataidot perusteissa määriteltyjä arvioinnin kohteita ja arviointikriteereitä.		- Opinto-ohjaus, 3 ov - Tutustuminen työelämään, 5 ov	Oppimateriaalit - kirjallinen - visuaalinen - auditiivinen - audiovisuaalinen
Arviointimenetelmät - Opettajan ja työssäoppimispaikan ohjaajan ilmoittamat kirjalliset ja/tai suulliset suoritukset			Opetusmenetelmät - esittävät opetusmenetelmät - opiskelijakeskeiset opetusmenetelmät - itsenäiset harjoitukset - yhteistoiminnalliset menetelmät - yhteisölliset menetelmät - havainnollistavat menetelmät
Opintojen osan arvioinnista päättää opettaja tai opettajat yhdessä.			Oppimisympäristöt - työssäoppimispaikat - eri ammattialojen opiskelu erilaisissa ympäristöissä - verkkoympäristö - reaali maailma - oppilaitoksen tilat

Tavoitteet

Opiskelija saavuttaa valmiudet tiedon hankintaan ja soveltamiseen. Hän tuntee suomalaista koulutusjärjestelmää ja osaa tehdä omia valintojaan sen suhteen. Opiskelijalla on sellaiset itsearviointitaidot, että hän pystyy arvioimaan omaa oppimistaan ja osaamistaan. Opiskelijalle muodostuu myönteinen opiskeluidentiteetti, ja hän tekee realistisia opiskelusuunnitelmia. Hän hankkii työelämässä ja työssäoppimisessa tarvittavia tietoja ja taitoja.

Suomalainen koulutusjärjestelmä

Opiskelija

- tutustuu suomalaiseen koulutusjärjestelmään, sen toimintamalleihin ja vaatimuksiin
- hankkii aktiivisesti tietoa eri lähteistä muodostaakseen kokonaiskuvaa suomalaisesta koulutusjärjestelmästä ja omasta asemastaan siinä
- asettaa realistisesti koulutustaan ja kehitystään koskevia tavoitteita omien kokemusien ja saamansa palautteen mukaisesti
- toimii suomalaisen koulutuksen opiskelukulttuurin ja oppilaitoskäytäntöjen mukaisesti niin, että hän voi integroitua opiskeluyhteisöön.

Ammatinvalinta

Opiskelija

- tuntee perustutkintojen ja ammatillisten opintojen muodostumisen sekä ammattiosaamisen näytön periaatteen osana opiskelija-arviointia
- tutustuu ammatin opiskeluun käytännössä ja muodostaa käsityksen omasta soveltumisestaan koulutukseen.

Työssäoppimiseen valmentautuminen

Opiskelija

- tutustuu työelämään mahdollisuuksien mukaan työpaikoilla
- perehtyy käytännön kokemuksen kautta työelämään sekä suomalaisen työkulttuurin vaatimuksiin
- saa realistisen kuvan niistä ammateista tai koulutusaloista, jotka häntä kiinnostavat
- saa mahdollisuuden perehtyä niihin vaatimuksiin, joita hänen tavoitteensa saavuttaminen edellyttää
- hankkii työelämän toimintataitoja, jotka valmentavat häntä työssäoppimiseen tai työharjoitteluun.

Opiskelutaidot

Opiskelija

- hankkii tietoja monipuolisesti ja opiskelee itsenäisesti, niin että hänellä on omatoiminen ja itsenäinen ote opiskeluun
- pystyy arvioimaan omaa oppimistaan ja osaamistaan
- ilmaisee myönteistä suhtautumista opiskeluun
- ymmärtää sen, että hänen osaamistaan mitataan ja arvioidaan
- toimii yhteistoiminnallisesti ryhmätöissä sekä vuorovaikutus- ja viestintätilanteissa
- toimii suomalaisen koulutuksen, opiskelukulttuurin ja oppilaitoskäytäntöjen mukaisesti niin, että hän voi integroitua opiskeluyhteisöön
- kartoittaa omaa elämäntilannettaan ja sosiaalista viitekehystä
- hankkii tietoja ja taitoja, joiden avulla tekee aktiivisesti omaan elämäänsä liittyviä päätöksiä
- arvioi itseohjautuvasti omaa toimintaansa ja toteuttaa suunnitelmiaan
- on aktiivinen ja oma-aloitteinen koulutuksen ja harrastusten suhteen
- on tottunut suunnitelmallisuuteen ja suunnittelee itse tulevaa oppimistaan
- tekee realistisia opiskelusuunnitelmia.

Keskeiset sisällöt

- suomalaisen opiskelukulttuurin tunteminen
- yhteistyötaitojen kehittyminen
- käytännön kokemuksen saaminen suomalaisesta opiskelu- ja työelämästä
- omien tavoitteiden suhteuttaminen tavoitealan vaatimukseen
- myönteisen opiskeluidentiteetin kehittyminen
- realististen opiskelusuunnitelmien tekeminen

Arviointi

Opiskelu- ja ammatinvalinnan taidot arvioidaan suoritettu (S) -merkinnällä. Opinnot katsotaan suoritetuksi, kun

- opiskelija tuntee suomalaista koulutusjärjestelmää siten, että osaa valita itselleen sopivan jatkokoulutusväylän
- opiskelija ymmärtää koulutuksen merkityksen omalle elämälleen
- opiskelijalla on taidot opiskella ammatillisessa peruskoulutuksessa
- opiskelija on tutustunut työelämään työpaikoilla.

Opinto-ohjaus, 3 ov

Tavoitteet

Opiskelija

- tuntee suomalaista koulutusjärjestelmää
- osaa tehdä realistisia opiskelusuunnitelmia.

Keskeiset sisällöt

- suomalainen koulutusjärjestelmä
- ammatinvalinta
- työssäoppimiseen valmentautuminen
- itsetuntemus
- opiskelutaidot.

Oppimisen arviointi

Opiskelijalle annetaan jatkuvaa palautetta kirjallisesti ja/tai suullisesti oppimisen etenemisestä. Opiskelijan itsearviointitaitoja kehitetään tutustuttamalla opiskelija henkilökohtaiseen arviointiin sekä vertaisarviointiin. Opintojakso arvioidaan suoritettu (S) –merkinnällä.

Tutustuminen työelämään, 5 ov

Tavoitteet

Opiskelija

- tutustuu suomalaiseen koulutusjärjestelmään käytännössä
- osaa hankkia työelämässä ja työssäoppimisessa tarvittavia tietoja ja taitoja .

Keskeiset sisällöt

- suomalainen koulutusjärjestelmä
- ammatinvalinta
- työssäoppimiseen valmentautuminen
- opiskelutaidot.

Oppimisen arviointi

Opiskelijalle annetaan jatkuvaa palautetta kirjallisesti ja/tai suullisesti oppimisen etenemisestä.

Opiskelijan itsearviointitaitoja kehitetään tutustuttamalla opiskelija henkilökohtaiseen arviointiin sekä vertaisarviointiin. Opintojakso arvioidaan suoritettu (S) –merkinnällä.

Valinnaiset opinnot, työelämä­tietous, 1 ov

Osaamisen arvioinnin toteutus		Opetusjärjestelyt	
Opintojen osan arviointi	Muu arviointi	Opintojaksojen nimi ja laajuus (ov)	Ohjeellisia toteutustapoja
Opintojen osat arvioidaan suoritettu (S) –merkin­näällä käyttäen opiskelu- ja ammatinvalintataidot perusteissa määriteltyjä arvioinnin kohteita ja arviointikriteereitä.		- Työelämä­tietous, 1 ov	Oppimateriaalit - kirjallinen - visuaalinen - auditiivinen - audiovisuaalinen Opetusmenetelmät - esittävät opetusmenetelmät - opiskelijakeskeiset opetusmenetelmät - itsenäiset harjoitukset - yhteistoiminnalliset menetelmät - yhteisölliset menetelmät - havainnollistavat menetelmät Oppimisympäristöt - oppilaitoksen tilat - tietoverkko - reaali­maailma
Arviointimenetelmät - Opettajan ilmoittamat kirjalliset ja/tai suulliset suoritukset			

Tavoitteet

Opiskelija tutustuu suomalaiseen työelämään. Hän tuntee suomalaisen elinkeinoelämän keskeisimpiä toimialoja, tuotantoa ja palveluja sekä niiden merkitystä työllisyydelle. Hän tuntee työmarkkinoita sääteleviä taloudellisia tekijöitä ja työntekijän asemaa työelämässä. Opiskelija ymmärtää työsuojelun merkityksen erilaisissa työelämän ammateissa.

Keskeiset sisällöt

- suomalainen työ­kulttuuri ja ammatit
- työntekijän oikeudet ja velvollisuudet
- perustietoa työelämästä

Oppimisen arviointi

Opiskelijalle annetaan jatkuvaa palautetta kirjallisesti ja/tai suullisesti oppimisen etenemisestä.

Opiskelijan itsearviointitaitoja kehitetään tutustuttamalla opiskelija henkilökohtaiseen arviointiin sekä vertaisarviointiin. Opintojakso arvioidaan suoritettu (S) –merkinnällä.

Valinnaiset opinnot, matematiikka, 1 ov

Osaamisen arvioinnin toteutus		Opetusjärjestelyt	
Opintojen osan arviointi	Muu arviointi	Opintojaksojen nimi ja laajuus (ov)	Ohjeellisia toteutustapoja
Opintojen osat arvioidaan asteikolla 1 – 3 käyttäen opintojen matemaattiset, tietotekniset ja luonnontieteelliset taidot perusteissa määritellyjä arvioinnin kohteita ja arviointikriteereitä.		- Matematiikka, 1 ov	Oppimateriaalit - kirjallinen - visuaalinen - auditiivinen - audiovisuaalinen
Arviointimenetelmät - Opettajan ilmoittamat kirjalliset ja/tai suulliset suoritukset			Opetusmenetelmät - esittävät opetusmenetelmät - opiskelijakeskeiset opetusmenetelmät - itsenäiset harjoitukset - yhteistoiminnalliset menetelmät - yhteisölliset menetelmät - havainnollistavat menetelmät
Opintojen osan arvioinnista päättää opettaja tai opettajat yhdessä.			Oppimisympäristöt - luokkaympäristö - ATK-luokka - reaalimaailma - kirjasto - tietoverkko

Tavoitteet

Opiskelija

- osaa käyttää laskutoimituksia tehtävien ratkaisemisessa
- osaa käyttää matemaattisia ajattelutapoja (loogista ja avaruudellista ajattelua) ja esittämismuotoja (kaavoja, malleja, kuvioita) ja tulkita niitä
- osaa käyttää matemaattisia apuvälineitä, taulukoita ja laskimia työssään.

Keskeiset sisällöt

- keskeisen sanaston hallinta

- peruslaskutoimitusten käyttäminen
- mittayksiköiden ja suureiden käyttö
- taulukoiden, piirrosten ja kuvaajien hyödyntäminen
- apuvälineiden käyttö

Oppimisen arviointi

Opiskelijalle annetaan jatkuvaa palautetta kirjallisesti ja/tai suullisesti oppimisen etenemisestä.

Opiskelijan itsearviointitaitoja kehitetään tutustuttamalla opiskelija henkilökohtaiseen arviointiin sekä vertaisarviointiin. Opintojakso arvioidaan asteikolla 1 – 3.

Muita valinnaisia opintoja, 1 - 2 ov

Opiskelija voi opiskella valinnaisiin opintoihin omaa äidinkieltä 1 - 2 ov vapaasti valittavien opintojen tarjonnasta.

LIITE

KIELITAIDON TASOJEN KUVAUSASTEIKKO

Kuvausasteikko on Suomessa laadittu sovellus asteikoista, jotka sisältyvät Euroopan neuvoston toimesta kehitettyyn Kielten oppimisen, opettamisen ja arvioinnin yhteiseen eurooppalaiseen viitekehykseen.

TAITOTASO A1	SUPPEA VIESTINTÄ KAIKKEIN TUTUIMMISSA TILANTEISSA			
A1.1	Kuullun ymmärtäminen	Puhuminen	Luetun ymmärtäminen	Kirjoittaminen
Kielitaidon alkeiden hallinta	<ul style="list-style-type: none"> – Ymmärtää erittäin rajallisen määrän tavallisimpia sanoja ja fraaseja (tervehdyksiä, nimiä, lukuja, kehotuksia) arkisissa yhteyksissä. – Ei edes ponnistellen ymmärrä kuin kaikkein alkeellisinta kieliainesta. – Tarvitsee erittäin paljon apua: toistoa, osoittamista, käännoästä. 	<ul style="list-style-type: none"> – Osaa vastata häntä koskeviin yksinkertaisiin kysymyksiin lyhyin lausein. Vuorovaikutus on puhekumppanin varassa, ja puhuja turvautuu ehkä äidinkieleen tai eleisiin. – Puheessa voi olla paljon pitkiä taukoja, toistoja ja katkoksia. – Ääntäminen voi aiheuttaa suuria ymmärtämisongelmia. – Osaa hyvin suppean perussanaston ja joitakin opeteltuja vakioilmaisuja. – Puhuja ei kykene vapaaseen tuotokseen, mutta hänen hallitsemansa harvat kaavamaiset ilmaisut voivat olla melko virheettömiä. 	<ul style="list-style-type: none"> – Tuntee kirjainjärjestelmän, mutta ymmärtää tekstistä vain hyvin vähän. – Tunnistaa vähäisen määrän tuttuja sanoja ja lyhyitä fraaseja ja osaa yhdistää niitä kuviin. – Kyky ymmärtää entuudestaan tuntematon sana edes hyvin ennakoitavassa yhteydessä on erittäin rajallinen. 	<ul style="list-style-type: none"> – Osaa viestiä välittömiä tarpeita hyvin lyhyin ilmaisuin. – Osaa kirjoittaa kielen kirjaimet ja numerot kirjaimin, merkitä muistiin henkilökohtaiset perustietonsa ja kirjoittaa joitakin tuttuja sanoja ja fraaseja. – Osaa joukon erillisiä sanoja ja sanontoja. – Ei kykene vapaaseen tuotokseen, mutta kirjoittaa oikein muutamia sanoja ja ilmauksia.

TAITOTASO A1	SUPPEA VIESTINTÄ KAIKKEIN TUTUIMMISSA TILANTEISSA			
A1.2	Kuullun ymmärtäminen	Puhuminen	Luetun ymmärtäminen	Kirjoittaminen
Kehittyvä alkeiskieli-taito	<ul style="list-style-type: none"> – Ymmärtää rajallisen määrän sanoja, lyhyitä lauseita, kysymyksiä ja kehoituksia, jotka liittyvät henkilökohtaisiin asioihin tai välittömään tilanteeseen. – Joutuu ponnistelemaan ymmärtääkseen yksinkertaisiakin lausumia ilman selviä tilannevihjeitä. – Tarvitsee paljon apua: puheen hidastamista, toistoa, näyttämistä ja käännöstä. 	<ul style="list-style-type: none"> – Osaa viestiä suppeasti joitakin välittömiä tarpeita ja kysyä ja vastata henkilökohtaisia perustietoja käsittelevissä vuoropuheluissa. Tarvitsee usein puhelumppanin apua. – Puheessa on taukoja ja muita katkoksia. – Ääntäminen voi aiheuttaa usein ymmärtämisiongelmiä. – Osaa hyvin suppean perussanaston, joitakin tilannesidonnaisia ilmaisuja ja peruskieliopin aineksia. – Alkeellisessakin vapaassa puheessa esiintyy hyvin paljon kaikenlaisia virheitä. 	<ul style="list-style-type: none"> – Ymmärtää nimiä, kylttejä ja muita hyvin lyhyitä ja yksinkertaisia tekstejä, jotka liittyvät välittömiin tarpeisiin. – Tunnistaa yksinkertaisesta tekstistä yksittäisen tiedon, jos voi lukea tarvittaessa uudelleen – Kyky ymmärtää entuudestaan tuntematon sana edes hyvin ennustettavassa yhteydessä on rajallinen. 	<ul style="list-style-type: none"> – Osaa viestiä välittömiä tarpeita lyhyin lausein. – Osaa kirjoittaa muutamia lauseita ja fraaseja itsestään ja lähipiiristään (esim. vastauksia kysymyksiin tai muistilappuja). – Osaa joitakin perussanoja ja sanontoja ja pystyy kirjoittamaan hyvin yksinkertaisia päälauseita. – Ulkoa opetellut fraasit voivat olla oikein kirjoitettuja, mutta alkeellisimmassakin vapaassa tuotoksessa esiintyy hyvin paljon kaikenlaisia virheitä.

TAITOTASO A1	SUPPEA VIESTINTÄ KAIKKEIN TUTUIMMISSA TILANTEISSA			
A1.3	Kuullun ymmärtäminen	Puhuminen	Luetun ymmärtäminen	Kirjoittaminen
Toimiva alkeiskieli-taito	<ul style="list-style-type: none"> – Ymmärtää yksinkertaisia lausumia (henkilökohtaisia kysymyksiä ja jokapäiväisiä ohjeita, pyyntöjä ja kieltoja) rutiinimaisissa keskusteluissa tilanneyhteyden tukemana. – Pystyy seuraamaan yksinkertaisia, välittömiin tilanteisiin tai omaan kokemukseensa liittyviä keskusteluja. – Yksinkertaisenkin viestin 	<ul style="list-style-type: none"> – Osaa kertoa lyhyesti itsestään ja lähipiiristään. Selviytyy kaikkein yksinkertaisimmista vuoropuheluista ja palvelutilanteista. Tarvitsee joskus puhelumppanin apua. – Kaikkein tutuimmat jaksot sujuvat, muualla tauot ja katkokset ovat hyvin ilmeisiä. – Ääntäminen voi joskus tuottaa ymmärtämisiongelmiä. – Osaa rajallisen joukon lyhyitä, ulkoa 	<ul style="list-style-type: none"> – Pystyy lukemaan tuttuja ja joitakin tuntemattomia sanoja. Ymmärtää hyvin lyhyitä viestejä, joissa käsitellään arkielämää ja rutiinitapahtumia tai annetaan yksinkertaisia ohjeita. – Pystyy löytämään tarvitsemansa yksittäisen tiedon lyhyestä tekstistä (postikortit, säätiedotukset). – Lyhyenkin tekstipätkän lukeminen ja ymmärtäminen on hyvin hidasta. 	<ul style="list-style-type: none"> – Selviytyy kirjoittamalla kaikkein tutuimmissa, helposti ennakoitavissa arkisiin tarpeisiin ja kokemuksiin liittyvissä tilanteissa. – Osaa kirjoittaa yksinkertaisia viestejä (yksinkertaisen postikortin, henkilötiedot, yksinkertainen sanelu). – Osaa kaikkein tavallisimpia sanoja ja ilmauksia, jotka liittyvät omaan elämään tai konkreetteihin tarpeisiin. Osaa kirjoittaa muutamia

TAITOTASO A1	SUPPEA VIESTINTÄ KAIKKEIN TUTUIMMISSA TILANTEISSA			
A1.3	Kuullun ymmärtäminen	Puhuminen	Luetun ymmärtäminen	Kirjoittaminen
	ymmärtäminen edellyttää normaalia hitaampaa ja kuulijalle kohdennettua yleiskielistä puhetta.	opeteltuja ilmauksia, keskeisintä sanastoa ja perustason lauserakenteita. – Alkeellisessakin puheessa esiintyy paljon peruskielioppivirheitä.		yksilauseisia virkeitä. – Alkeellisessakin vapaassa tuotoksessa esiintyy monenlaisia virheitä.

TAITOTASO A2	VÄLITTÖMÄN SOSIAALISEN KANSSAKÄYMISEN PERUSTARPEET JA LYHYT KERRONTA			
A2.1	Kuullun ymmärtäminen	Puhuminen	Luetun ymmärtäminen	Kirjoittaminen
Perus-kielitaidon alkuvaihe	<ul style="list-style-type: none"> – Pystyy ymmärtämään yksinkertaista puhetta tai seuraamaan keskustelua aiheista, jotka ovat hänelle välittömän tärkeitä. – Pystyy ymmärtämään lyhyiden, yksinkertaisten, itseään kiinnostavien keskustelujen ja viestien (ohjeet, kuulutukset) ydinsisällön sekä havaitsemaan aihepiirin vaihdokset tv- uutisissa. – Yksinkertaisenkin viestin ymmärtäminen edellyttää normaalilla nopeudella ja selkeästi puhuttua yleiskielistä puhetta, joka usein täytyy lisäksi toistaa. 	<ul style="list-style-type: none"> – Osaa kuvata lähipiiriään muutamin lyhyin lausein. Selviytyy yksinkertaisista sosiaalisista kohtaamisista ja tavallisimmista palvelutilanteista. Osaa aloittaa ja lopettaa lyhyen vuoropuhelun, mutta kykenee harvoin ylläpitämään pitempää keskustelua. – Tuottaa sujuvasti joitakin tuttuja jaksoja, mutta puheessa on paljon hyvin ilmeisiä taukoja ja vääriä aloituksia. – Ääntäminen on ymmärrettävää, vaikka vieras korostus on hyvin ilmeistä ja ääntämisvirheistä voi koitua satunnaisia ymmärtämisongelmia. – Osaa helposti ennakoitavan perussanaston ja monia keskeisimpiä rakenteita (kuten menneen ajan muotoja ja konjunktioita). – Hallitsee kaikkein yksinkertaisimman 	<ul style="list-style-type: none"> – Ymmärtää yksinkertaisia ja kaikkein tavanomaisinta sanastoa sisältäviä tekstejä (yksityiskirjeitä, pikku-uutisia, arkisimpia käyttöohjeita). – Ymmärtää tekstin pääajatuksia ja joitakin yksityiskohtia parin kappaleen pituisesta tekstistä. Osaa paikantaa ja verrata yksittäisiä tietoja ja pystyy hyvin yksinkertaiseen päättelyyn kontekstin avulla. – Lyhyenkin tekstipätkän lukeminen ja ymmärtäminen on hidasta. 	<ul style="list-style-type: none"> – Selviytyy kirjoittamalla kaikkein rutiininomaisimmista arkitilanteista. – Osaa kirjoittaa lyhyitä, yksinkertaisia viestejä (henkilökohtaiset kirjeet, lappuset), jotka liittyvät arkisiin tarpeisiin sekä yksinkertaisia, -luettelomaisia kuvauksia hyvin tutuista aiheista (todellisista tai kuvitteellisista henkilöistä, tapahtumista, omista ja perheen suunnitelmista). – Osaa käyttää perustarpeisiin liittyvää konkreettista sanastoa ja perusaikamuotoja sekä yksinkertaisin sidossanoin (ja, mutta) liitettynä rinnasteisia lauseita. – Kirjoittaa kaikkein yksinkertaisimmat sanat ja rakenteet melko oikein, mutta tekee toistuvasti virheitä perusasioissa (aikamuodot, taiputus) ja tuottaa paljon

TAITOTASO A2	VÄLITTÖMÄN SOSIAALISEN KANSSAKÄYMISEN PERUSTARPEET JA LYHYT KERRONTA			
A2.1	Kuullun ymmärtäminen	Puhuminen	Luetun ymmärtäminen	Kirjoittaminen
		kieliopin alkeellisessa vapaassa puheessa, mutta virheitä esiintyy yhä paljon perusrakenteissakin.		kömpelöitä ilmaisuja vapaassa tuotoksessa.

TAITOTASO A2	VÄLITTÖMÄN SOSIAALISEN KANSSAKÄYMISEN PERUSTARPEET JA LYHYT KERRONTA			
A2.2	Kuullun ymmärtäminen	Puhuminen	Luetun ymmärtäminen	Kirjoittaminen
Kehittyvä peruskielitaito	<ul style="list-style-type: none"> – Ymmärtää tarpeeksi kyetäkseen tyydyttämään konkreetit tarpeensa. Pystyy seuraamaan hyvin summittaisesti selväpiirteisen asiapuheen pääkohtia. – Pystyy yleensä tunnistamaan ympärillään käytävän keskustelun aiheen. Ymmärtää tavallista sanastoa ja hyvin rajallisen joukon idiomeja tuttuja aiheita tai yleistietoa käsittelevässä tilannesidonnaisessa puheessa. – Yksinkertaisenkin viestin ymmärtäminen edellyttää yleispuhekieltä, joka äännetään hitaasti ja selvästi. Toistoa tarvitaan melko usein. 	<ul style="list-style-type: none"> – Osaa esittää pienen, luettelomaisen kuvauksen lähipiiristään ja sen jokapäiväisistä puolista. Pystyy osallistumaan rutiinomaisiin keskusteluihin omista tai itselleen tärkeistä asioista. Voi tarvita apua keskustelussa ja vältellä joitakin aihepiirejä. – Puhe on välillä sujuvaa, mutta erilaiset katkokset ovat hyvin ilmeisiä. – Ääntäminen on ymmärrettävää, vaikka vieras korostus on ilmeistä ja ääntämisvirheitä esiintyy. – Osaa kohtalaisen hyvin tavallisen, jokapäiväisen sanaston ja jonkin verran idiomaattisia ilmaisuja. Osaa useita yksinkertaisia ja myös joitakin vaativampia rakenteita. – Laajemmassa vapaassa puheessa esiintyy paljon virheitä perusasioissa (esim. verbien aikamuodoissa) ja ne voivat joskus haitata ymmärrettävyyttä. 	<ul style="list-style-type: none"> – Ymmärtää pääasiat ja joitakin yksityiskohtia muutaman kappaleen pituisista viesteistä jonkin verran vaativissa arkisissa yhteyksissä (mainokset, kirjeet, ruokalistat, aikataulut) sekä faktatekstejä (käyttöohjeet, pikku-uutiset). – Pystyy hankkimaan helposti ennakoitavaa uutta tietoa tutuista aiheista selkeästi jäsennellystä muutaman kappaleen pituisesta tekstistä. Osaa päätellä tuntemattomien sanojen merkityksiä niiden kieliasusta ja kontekstista. – Tarvitsee usein uudelleen lukemista ja apuvälineitä tekstikappaleen ymmärtämiseksi. 	<ul style="list-style-type: none"> – Selviytyy kirjoittamalla tavanomaisissa arkitilanteissa. – Osaa kirjoittaa hyvin lyhyen, yksinkertaisen kuvauksen tapahtumista, menneistä toimista ja henkilökohtaisista kokemuksista tai elinympäristönsä arkipäiväisistä puolista (lyhyet kirjeet, muistilaput, hakemukset, puhelinviestit). – Osaa arkisen perussanaston, rakenteet ja tavallisimmat sidoskeinot. – Kirjoittaa yksinkertaiset sanat ja rakenteet oikein, mutta tekee virheitä harvinaisemmissa rakenteissa ja muodoissa ja tuottaa kömpelöitä ilmaisuja.

TAITOTASO B1	SELVIYTYMINEN ARKIELÄMÄSSÄ			
B1.1	Kuullun ymmärtäminen	Puhuminen	Luetun ymmärtäminen	Kirjoittaminen
Toimiva peruskielitalo	<ul style="list-style-type: none"> – Ymmärtää pääajatuksat ja keskeisiä yksityiskohtia puheesta, joka käsittelee koulussa, työssä tai vapaa-aikana säännöllisesti toistuvia teemoja mukaan lukien lyhyt kerronta. Tavoittaa radiouutisten, elokuvien, tv-ohjelmien ja selkeiden puhelinviestien pääkohdat. – Pystyy seuraamaan yhteiseen kokemukseen tai yleistietoon perustuvaa puhetta. Ymmärtää tavallista sanastoa ja rajallisen joukon idiomeja. – Pitemmän viestin ymmärtäminen edellyttää normaalia hitaampaa ja selkeämpää yleiskielistä puhetta. Toistoa tarvitaan silloin tällöin. 	<ul style="list-style-type: none"> – Osaa kertoa tutuista asioista myös joitakin yksityiskohtia. Selviytyy kielialueella tavallisimmista arkitilanteista ja epävirallisista keskusteluista. Osaa viestiä itselleen tärkeistä asioista myös hieman vaativammassa tilanteissa. Pitkäkestoinen esitys tai käsitteelliset aiheet tuottavat ilmeisiä vaikeuksia. – Pitää yllä ymmärrettävää puhetta, vaikka pitemmissä puhejaksoissa esiintyy taukoja ja epäröintiä. – Ääntäminen on selvästi ymmärrettävää, vaikka vieras korostus on joskus ilmeistä ja ääntämisvirheitä esiintyy jonkin verran. – Osaa käyttää melko laajaa jokapäiväistä sanastoa ja joitakin yleisiä fraaseja ja idiomeja. Käyttää useita erilaisia rakenteita. – Laajemmassa vapaassa puheessa kielioppivirheet ovat tavallisia (esim. artikkeleita ja päätteitä puuttuu), mutta ne häiritsevät harvoin ymmärrettävyyttä. 	<ul style="list-style-type: none"> – Pystyy lukemaan monenlaisia, muutaman sivun pituisia tekstejä (taulukot, kalenterit, kurssiohjelmat, keittokirjat) tutuista aiheista ja seuraamaan tekstin pääajatuksia, avainsanoja ja tärkeitä yksityiskohtia myös valmistautumatta. – Pystyy seuraamaan tuttua aihetta käsittelevän parisivuisen tekstin pääajatuksia, avainsanoja ja tärkeitä yksityiskohtia. – Arkikokemuksesta poikkeavien aiheiden ja tekstin yksityiskohtien ymmärtäminen voi olla puutteellista. 	<ul style="list-style-type: none"> – Pystyy kirjoittamaan ymmärrettävän, jonkin verran yksityiskohtaistakin arkitietoa välittävän tekstin tutuista, itseään kiinnostavista todellisista tai kuvitelluista aiheista. – Osaa kirjoittaa selväpiirteisen sidosteisen tekstin liittämällä erilliset ilmaukset peräkkäin jaksoiksi (kirjeet, kuvaukset, tarinat, puhelinviestit). Pystyy välittämään tehokkaasti tuttua tietoa tavallisimmassa kirjallisen viestinnän muodoissa. – Osaa useimpien tutuissa tilanteissa tarvittavien tekstien laadintaan riittävän sanaston ja rakenteet, vaikka teksteissä esiintyy interferenssiä ja ilmeisiä kiertoilmaisuja. – Rutiininomainen kieliaines ja perusrakenteet ovat jo suhteellisen virheettömiä, mutta jotkut vaativimmat rakenteet ja sanaliitot tuottavat ongelmia.

TAITOTASO B1	SELVIYTYMINEN ARKIELÄMÄSSÄ			
B1.2	Kuullun ymmärtäminen	Puhuminen	Luetun ymmärtäminen	Kirjoittaminen
Sujuva peruskielitalo	<ul style="list-style-type: none"> – Ymmärtää selväpiirteistä asiantietoa, joka liittyy 	<ul style="list-style-type: none"> – Osaa kertoa tavallisista, konkreetteista aiheista kuvaillen, eritellen ja 	<ul style="list-style-type: none"> – Pystyy lukemaan muutaman kappaleen pituisia tekstejä 	<ul style="list-style-type: none"> – Osaa kirjoittaa henkilökohtaisia ja julkisempiakin viestejä,

TAITOTASO B1	SELVIYTYMINEN ARKIELÄMÄSSÄ			
B1.2	Kuullun ymmärtäminen	Puhuminen	Luetun ymmärtäminen	Kirjoittaminen
	<p>tuttuihin ja melko yleisiin aiheisiin jonkin verran vaativissa yhteyksissä (epäsuora tiedustelu, työkeskustelut, ennakoitavissa olevat puhelinviestit).</p> <ul style="list-style-type: none"> – Ymmärtää pääkohdat ja tärkeimmät yksityiskohdat ympärillään käytävästä laajemmasta muodollisesta ja epämuodollisesta keskustelusta. – Ymmärtäminen edellyttää yleiskieltä tai melko tuttua aksenttia sekä satunnaisia toistoja ja uudelleenmuotoiluja. Nopea syntyperäisten välinen keskustelu ja vieraiden aiheiden tuntemattomat yksityiskohdat tuottavat vaikeuksia. 	<p>vertaillen ja selostaa myös muita aiheita, kuten elokuvia, kirjoja tai musiikkia. Osaa viestiä varmasti useimmissa tavallisissa tilanteissa. Kielellinen ilmaisu ei ehkä ole kovin tarkkaa.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Osaa ilmaista itseään suhteellisen vaivattomasti. Vaikka taukoja ja katkoksia esiintyy, puhe jatkuu ja viesti välittyy. – Ääntäminen on hyvin ymmärrettävää, vaikka intonaatio ja painotus eivät ole aivan kohdekielen mukaisia. – Osaa käyttää kohtalaisen laajaa sanastoa ja tavallisia idiomeja. Käyttää myös monenlaisia rakenteita ja mutkikkaitakin lauseita. – Kielioppivirheitä esiintyy jonkin verran, mutta ne haittaavat harvoin laajempaakaan viestintää. 	<p>monenlaisista aiheista (lehtiartikkelit, esitteet, käyttöohjeet, yksinkertainen kaunokirjallisuus) ja selviää myös jonkin verran päättelyä vaativista teksteistä käytännönläheisissä ja itselleen tärkeissä tilanteissa.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Pystyy etsimään ja yhdistelemään tietoja useammasta muutaman sivun pituisesta tekstistä suorittaakseen jonkin tehtävän. – Pitkien tekstien jotkin yksityiskohdat ja sävyt saattavat jäädä epäselviksi. 	<p>kertoa niissä uutisia ja ilmaista ajatuksiaan tutuista abstrakteista ja kulttuuri aiheista, kuten musiikista tai elokuvista.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Osaa kirjoittaa muutaman kappaleen pituisen jäsentyneen tekstin (muistiinpanoja, lyhyitä yhteenvetoja ja selostuksia selväpiirteisen keskustelun tai esityksen pohjalta). – Osaa esittää jonkin verran tukitietoa pääajatuksille ja ottaa lukijan huomioon. – Hallitsee melko monenlaiseen kirjoittamiseen tarvittavaa sanastoa ja lauserakenteita. Osaa ilmaista rinnasteisuutta ja alisteisuutta. – Pystyy kirjoittamaan ymmärrettävää ja kohtuullisen virheetöntä kieltä, vaikka virheitä esiintyy vaativissa rakenteissa, tekstin jäsentelyssä ja tyylissä ja vaikka äidinkielen tai jonkin muun kielen vaikutus on ilmeinen.

TAITOTASO B2	SELVIYTYMINEN SÄÄNNÖLLISESSÄ KANSSAKÄYMISESSÄ SYNTYPERÄISTEN KANSSA			
B2.1	Kuullun ymmärtäminen	Puhuminen	Luetun ymmärtäminen	Kirjoittaminen
Itsenäisen kielitaidon perustaso	<ul style="list-style-type: none"> – Ymmärtää asiallisesti ja kielellisesti kompleksisen puheen pääajatuksat, kun se käsittelee konkreetteja tai abstrakteja aiheita. Pystyy seuraamaan 	<ul style="list-style-type: none"> – Osaa esittää selkeitä, täsmällisiä kuvauksia monista kokemuspääpiirinsä liittyvistä asioista, kertoa tuntemuksista sekä tuoda esiin tapahtumien ja kokemusten 	<ul style="list-style-type: none"> – Pystyy lukemaan itsenäisesti muutaman sivun pituisia tekstejä (lehtiartikkeleita, novelleja, viihde- ja tietokirjallisuutta, raportteja ja yksityiskohtaisia ohjeita) oman alan tai 	<ul style="list-style-type: none"> – Osaa kirjoittaa selkeitä ja yksityiskohtaisia tekstejä monista itseään kiinnostavista aihepiireistä, tutuista abstrakteista aiheista, rutiiniluonteisia asiaviestejä sekä muodollisempia

TAITOTASO B2	SELVIYTYMINEN SÄÄNNÖLLISESSÄ KANSSAKÄYMISESSÄ SYNTYPERÄISTEN KANSSA			
B2.1	Kuullun ymmärtäminen	Puhuminen	Luetun ymmärtäminen	Kirjoittaminen
	<p>yleisesti kiinnostavaa yksityiskohtaista kerrontaa (uutiset, haastattelut, elokuvat, luennot).</p> <p>– Ymmärtää puheen pääkohdat, puhujan tarkoituksen, asenteita, muodollisuusastetta ja tyyliä. Pystyy seuraamaan laajaa puhetta ja monimutkaista argumentointia, jos puheen kulku on selvästi merkitty erilaisin jäsentimin (sidesanat, rytmitys). Pystyy tiivistämään tai ilmaisemaan kuulemastaan avainkohdat ja tärkeät yksityiskohdat.</p> <p>– Ymmärtää suuren osan ympärillään käytävästä keskustelusta, mutta voi kokea vaikeaksi ymmärtää useamman syntyperäisen välistä keskustelua, jos nämä eivät mitenkään helpota sanottavaansa.</p>	<p>henkilökohtaisen merkityksen. Pystyy osallistumaan aktiivisesti useimpiin käytännöllisiin ja sosiaalisiin tilanteisiin sekä melko muodollisiin keskusteluihin. Pystyy säännölliseen vuorovaikutukseen syntyperäisten kanssa vaikuttamatta tahattomasti huvittavalta tai ärsyttävältä. Kielellinen ilmaisu ei aina ole täysin tyylikästä.</p> <p>– Pystyy tuottamaan puhejaksoja melko tasaiseen tahtiin, ja puheessa on vain harvoin pitempiä taukoja.</p> <p>– Ääntäminen ja intonaatio ovat selkeitä ja luontevia.</p> <p>– Osaa käyttää monipuolisesti kielen rakenteita ja laajahkoa sanastoa mukaan lukien idiomaattinen ja käsitteellinen sanasto. Osoittaa kasvavaa taitoa reagoida sopivasti tilanteen asettamiin muotovaatimuksiin.</p> <p>– Kieliopin hallinta on melko hyvää, eivätkä satunnaiset virheet yleensä haittaa ymmärrettävyyttä.</p>	<p>yleisistä aiheista. Tekstit voivat käsitellä abstrakteja, käsitteellisiä tai ammatillisia aiheita, ja niissä on tosiasioita, asenteita ja mielipiteitä.</p> <p>– Pystyy tunnistamaan kirjoittajan ja tekstin tarkoituksen, paikantamaan useita eri yksityiskohtia pitkistä tekstistä. Pystyy nopeasti tunnistamaan tekstin sisällön ja uusien tietojen käyttöarvon päättääkseen, kannattaako tekstiin tutustua tarkemmin.</p> <p>– Vaikeuksia tuottavat vain pitkien tekstien idiomit ja kulttuuriviittaukset.</p>	<p>sosiaalisia viestejä (arvostelut, liikekirjeet, ohjeet, hakemukset, yhteenvedot).</p> <p>– Osaa kirjoittaessaan ilmaista tietoja ja näkemyksiä tehokkaasti ja kommentoida muiden näkemyksiä. Osaa yhdistellä tai tiivistää eri lähteistä poimittuja tietoja omaan tekstiin.</p> <p>– Osaa laajan sanaston ja vaativia lauserakenteita sekä kielelliset keinot selkeään, sidosteisen tekstin laatimiseksi. Sävy ja tyylin joustavuus on rajallinen, ja pitkässä esityksessä voi ilmetä hyppäyksiä asiasta toiseen.</p> <p>– Hallitsee melko hyvin oikeinkirjoituksen, kieliopin ja välimerkkien käytön, eivätkä virheet johda väärinkäsityksiin. Tuotoksessa saattaa näkyä äidinkielen vaikutus. Vaativat rakenteet sekä ilmaisun ja tyylin joustavuus tuottavat ongelmia.</p>

TAITOTASO B2	SELVIYTYMINEN SÄÄNNÖLLISESSÄ KANSSAKÄYMISSÄ SYNTYPERÄISTEN KANSSA			
B2.2	Kuullun ymmärtäminen	Puhuminen	Luetun ymmärtäminen	Kirjoittaminen
Toimiva itsenäinen kielitaito	<ul style="list-style-type: none"> – Ymmärtää elävää tai tallennettua, selkeästi jäsentynyttä yleiskielistä puhetta kaikissa sosiaalisen elämän, koulutuksen ja työelämän tilanteissa (myös muodollinen keskustelu ja syntyperäisten välinen vilkas keskustelu). – Pystyy yhdistämään vaativia tehtäviä varten kompleksista ja yksityiskohtaista tietoa kuulemistaan laajoista keskusteluista tai esityksistä. Osaa päätellä ääneen lausumattomia asenteita ja sosiokulttuurisia viitteitä sekä arvioida kriittisesti kuulemaansa. – Ymmärtää vieraita puhujia ja kielimuotoja. Huomattava taustamelu, kielellinen huumori ja harvinaisemmat idiomit ja kulttuuriviittaukset saattavat yhä tuottaa vaikeuksia. 	<ul style="list-style-type: none"> – Osaa pitää valmistellun esityksen monenlaisista yleisistäkin aiheista. Pystyy tehokkaaseen sosiaaliseen vuorovaikutukseen syntyperäisten kanssa. Osaa keskustella ja neuvotella monista asioista, esittää ja kommentoida vaativia ajatuskulkuja ja kytkeä sanottavansa toisten puhevuoroihin. Osaa ilmaista itseään varmasti, selkeästi ja kohteliaasti tilanteen vaatimalla tavalla. Esitys voi olla kaavamaisista, ja puhuja turvautuu toisinaan kiertoilmauksiin. – Osaa viestiä spontaanisti, usein hyvinkin sujuvasti ja vaivattomasti satunnaisista epäroinneistä huolimatta. – Ääntäminen ja intonaatio ovat hyvin selkeitä ja luontevia. – Hallitsee laajasti kielelliset keinot ilmaista konkreetteja ja käsitteellisiä, tuttuja ja tuntemattomia aiheita varmasti, selkeästi ja tilanteen vaatimaa muodollisuusastetta noudattaen. Kielelliset syyt rajoittavat ilmaisua erittäin harvoin. – Kieliopin hallinta on hyvää. Usein puhuja korjaa virheensä itse, eivätkä virheet haittaa ymmärrettävyyttä. 	<ul style="list-style-type: none"> – Pystyy lukemaan itsenäisesti usean sivun pituisia, eri tarkoituksiin laadittuja kompleksisia tekstejä (päivälehtiä, novelleja, kaunokirjallisuutta). Jotkin näistä voivat olla vain osittain tuttuja tai tuntemattomia, mutta henkilön itsensä kannalta merkityksellisiä. – Pystyy tunnistamaan kirjoittajan asennoitumisen ja tekstin tarkoituksen. Pystyy paikantamaan ja yhdistämään useita käsitteellisiä tietoja monimutkaisista teksteistä. Ymmärtää riittävästi tiivistääkseen pääkohdat tai ilmaistaakseen ne toisin sanoin. – Vaikeuksia tuottavat vain pitkien tekstien harvinaisemmat idiomit ja kulttuuriviittaukset. 	<ul style="list-style-type: none"> – Osaa kirjoittaa selkeitä, yksityiskohtaisia, muodollisia ja epämuodollisia tekstejä monimutkaisista todellisista tai kuvitelluista tapahtumista ja kokemuksista enimmäkseen tutuille ja toisinaan tuntemattomille lukijoille. Osaa kirjoittaa esseen, muodollisen tai epämuodollisen selostuksen, muistiinpanoja jatkotehtäviä varten ja yhteenvetoja. – Osaa kirjoittaa selkeän ja jäsentyneen tekstin, ilmaista kantansa, kehittää argumentteja systemaattisesti, analysoida, pohtia ja tiivistää tietoa ja ajatuksia. – Kielellinen ilmaisuväri ei rajoita havaittavasti kirjoittamista. – Hallitsee hyvin kieliopin, sanaston ja tekstin jäsennyksen. Virheitä voi esiintyä harvinaisissa rakenteissa ja idiomaattisissa ilmauksissa sekä tyyliseikoissa.

TAITOTASO C1–C2	SELVIYTYMINEN MONISSA VAATIVISSA KIELENKÄYTTÖTILANTEISSA			
C1.1	Kuullun ymmärtäminen	Puhuminen	Luetun ymmärtäminen	Kirjoittaminen
Taitavan kielitaidon perustaso	<ul style="list-style-type: none"> – Ymmärtää suhteellisen vaivattomasti pitempääkin puhetta tai esitystä (elokuvia, luentoja, keskusteluja, väittelyjä) erilaisista tutuista ja yleisistä aiheista myös silloin, kun puhe ei ole selkeästi jäsenneltyä ja sisältää idiomaattisia ilmauksia ja rekisterinvaihdoksia. – Ymmärtää hyvin erilaisia äänitemateriaaleja yksityiskohtaisesti ja puhujien välisiä suhteita ja tarkoituksia tunnistaen. – Vieras aksentti tai hyvin murteellinen puhekieli tuottavat vaikeuksia. 	<ul style="list-style-type: none"> – Osaa pitää pitkähkön, valmistellun muodollisenkin esityksen. Pystyy ottamaan aktiivisesti osaa monimutkaisiin käsitteellisiin ja yksityiskohtia sisältäviin tilanteisiin ja johtaa rutiiniluonteisia kokouksia ja pienryhmiä. Osaa käyttää kieltä monenlaiseen sosiaaliseen vuorovaikutukseen. Tyylilajien ja kielimuotojen vaihtelu tuottaa vaikeuksia. – Osaa viestiä sujuvasti, spontaanisti ja lähes vaivattomasti. – Osaa vaihdella intonaatiota ja sijoittaa lausepainot oikein ilmaistakseen kaikkein hienoimpiakin merkitysvaihteita. – Sanasto ja rakenteisto ovat hyvin laajat ja rajoittavat ilmaisua erittäin harvoin. Osaa ilmaista itseään varmasti, selkeästi ja kohteliaasti tilanteen vaatimalla tavalla. – Kieliopin hallinta on hyvää. Satunnaiset virheet eivät hankaloita ymmärtämistä, ja puhuja osaa korjata ne itse. 	<ul style="list-style-type: none"> – Ymmärtää yksityiskohtaisesti pitkähköjä, kompleksisia tekstejä eri aloilta. – Pystyy vaihtelevaan lukutapaansa tarpeen mukaan. Osaa lukea kriittisesti ja tyyllillisiä vivahteita arvioiden sekä tunnistaa kirjoittajan asennoitumisen ja tekstin piilomerkityksiä. Pystyy paikantamaan ja yhdistämään useita käsitteellisiä tietoja monimutkaisista teksteistä, tiivistämään ne ja tekemään niistä vaativia johtopäätöksiä. – Vaativimmat yksityiskohdat ja idiomaattiset tekstikohdat saattavat vaatia useamman lukukerran tai apuvälineiden käyttöä. 	<ul style="list-style-type: none"> – Pystyy kirjoittamaan selkeitä, hyvin jäsenyneitä tekstejä monimutkaisista aiheista, ilmaisemaan itseään täsmällisesti ja ottamaan huomioon vastaanottajan. Osaa kirjoittaa todellisista ja kuvitteellisista aiheista varmalla, persoonallisella tyyllillä käyttäen kieltä joustavasti ja monitasoisesti. Pystyy kirjoittamaan selkeitä ja laajoja selostuksia vaativistakin aiheista. – Osoittaa, että hallitsee monia keinoja tekstin jäsentämiseksi ja sidosteisuuden edistämiseksi. – Kielellinen ilmaisuvarasto on hyvin laaja. Hallitsee hyvin idiomaattiset ilmaukset ja tavalliset sanonnat. – Hallitsee erittäin hyvin kieliopin, sanaston ja tekstin jäsennyksen. Virheitä voi esiintyä satunnaisesti idiomaattisissa ilmauksissa sekä tyyliseikoissa.